

SKLEPI O NEPOSREDNIH NALOGAH MESTNE KONFERENCE SZDL PRI URESNIČEVANJU RAZVOJNE POLITIKE V LETU 1975

SOCIALISTIČNA ZVEZA ODLOČNO ZA IZVAJANJE SMERNIC DRUŽBENOEKONOMSKEGA RAZVOJA V LJUBLJANI

Mestna konferenca SZDL Ljubljana je na sejah dne 27. 12. 1974 in 24. 1. 1975 razpravljala o Resoluciji o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah. V letu 1975, prikazu 9-mesečnih gospodarskih gibanj v Ljubljani in izhodiščih za smernice gospodarskega in družbenega razvoja v letu 1975 v Ljubljani. Konferenca je razpravljala o vseh teh gradivih skupno, s tem da je bil dan v okviru nalog, ki jih zahteva Resolucija, še poseben poudarek trendom družbenoekonomskih tokov v Ljubljani in nalogam, ki jih morajo ljubljansko gospodarstvo in ostale strukture uresničevati v prihodnjem letu.

Pri obravnavi te tematike je konferenca upoštevala že sprejete sklepe in obveze 4. seje predsedstva CK ZKJ in sklepe 10. seje predsedstva CK ZKS, s katerimi so bile konkretno opredeljene tako naloge komunistov v vseh družbenih sredinah in vsakega posameznika na svojem delovnem mestu kot tudi vseh družbenih organov pri izvajanju načrtanih razvojnih ciljev in nalog.

Konferenca ugotavlja, da je Resolucija v vseh pogledih vzpodbudna in realna osnova nadaljnjega razvoja SR Slovenije. To se kaže v večji realnosti načrtanih odnosov in gibanj ter v oceni dosežanih gospodarskih gibanj, ki kažejo, da bo Resolucija možno uresničiti ob doslednem upoštevanju nalog. To zagotavlja tudi dejstvo, da obstajajo še mnoge rezerve v organizaciji dela, tehnologiji, večji uporabi znanstvenih dosežkov in spoštovanju predvidenih nalog in ukrepov. To velja še posebno za tiste temeljne organizacijske zbirke in samoupravne skupnosti, kjer nedosledno uveljavljeni in izpeljani samoupravni odnosi objektivno zavirajo in omejujejo aktiviranje vseh možnosti za večjo produktivnost in kvaliteto dela.

Uresničitev ciljev resolucije je v največji meri odvisna od prizadevanja vseh sestavnih delov naše družbe, mobilizacijo teh pa je možno doseči le preko njihove celovite organizirane samoupravne funkcije na vseh področjih in vseh ravneh, kar pomeni, da bo potrebno veliko pozornost usmeriti v napore za dosledno uresničevanje ustave v TOZD, krajevnih skupnostih ter samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih.

Eden od pomembnih stimulatívov elementov resolucije je preprečevanje odtujevanja sredstev delavcem, ki se izraža v obvezi, da moramo pri sprejemanju nujno potrebnih ekonomskih ukrepov zagotoviti, da bodo rezultat interesov delavcev, hkrati pa omogočiti hitrejši in večji vračanje sredstev v neposredno upravljanje neposrednim proizvajalcem in s tem povečevati osnove za razširjeno reprodukcijo. V tej vezi je potrebno tudi opozoriti in zahtevati večjo odgovornost pri uresničevanju sprejetih dogovorov in odločitev.

Resolucija jasno poudarja potrebo po samoupravnem povezovanju, vertikalnem organiziranju organizacij združenega dela, združevanju sredstev in podobno. Dosedanja samoupravna organiziranost na področju gospodarstva, kljub mnogim problemom že daje rezultate, zato bo treba utrjevanju samoupravne vloge delavcev v teh procesih posvetiti še nadaljnjo pozornost ter predvsem zagotoviti, da bodo sami odločali in sprejemali ukrepe o vseh bistvenih vprašanjih z njihovega področja.

Mestna konferenca SZDL smatra, da je za uresničevanje resolucije naogibno vsebinsko in časovno še jasneje in precizneje opredeliti nakanano prioriteto nalog. V ta namen opozarja, da je nujno čimprej sprejeti podrobne načrte in programe za posamezne naloge ter določiti tudi nosilce. Kljub vsem programom in

naporom pa te naloge ne bodo uspešno opravljene, če ne bomo zagotavljali sprotnega preverjanja naše učinkovitosti na vseh področjih in zagotavljali pravočasno odpravljanje pomanjkljivosti in povežavo posameznih področij dela.

Za uresničitev izhodišča v resoluciji, da morajo biti razmerja v ustvarjanju in delitvi dohodka oziroma družbenega proizvoda podrejene ciljem stabilizacijske politike, moramo čvrsteje opredeliti naloge in ukrepe, ki naj to zagotavljajo. Pri tem pa bo potrebno odločneje upoštevati delitev po delu in vzporedno s tem hitreje uresničevati vrednotenje dela v skladu z ustavnimi načeli, ter pri tem izhajati iz pozitivnih rezultatov, ki jih je samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje že dalo na tem področju.

Pri nadaljnjem uresničevanju načrtanih ciljev bodo potrebna vsakršna prizadevanja vseh subjektivnih sil, ki bodo morale med drugimi tudi precizneje opredeliti razreševanje nekaterih perečih vprašanj življenjskega standarda delavcev z nizkimi osebnimi dohodki in zanje zagotoviti take oblike solidarnosti, ki bodo te razlike omilile ali preprečevale ne pa se prenašale poprek na vse kategorije prebivalstva kot je bil sedaj pogost slučaj.

Podatki o devetmesečnih gospodarskih gibanjih v Ljubljani kažejo, da se stopnja rasti v Ljubljani povečuje, vendar ekstenzivno, prav tako kot se ekstenzivno povečuje tudi zaposlovanje. To je posledica prepočasnega reagiranja na spreminjanje pogojev gospodarjenja in premajhnega vključevanja razvojnih in znanstvenih potencialov v proizvodnjo. Razprava je tudi opozorila na pomanjkanje srednjeročnih in dolgoročnih programov v delovnih organizacijah.

Mestna konferenca ugotavlja, da se ustavna določila uresničujejo prepočasno, prav tako usklajevanje zakonodaje z ustavo ter, da se premalo odločno izvajajo že sprejete politične odločitve o odpravljanju državnega kapitala in ostalih centrov odtujene ekonomske moči. Očitno je, da so zastoji pri izgrajevanju samoupravnega organiziranja gospodarstva, izgrajevanju ekonomskega sistema in novega sistema planiranja. Zato je potrebno ponovno poudariti, da je ustvarjanje stabilnejših gospodarskih razmer glavna in obvezujoča naloga vseh dejavnikov, še posebej najodgovornejših v organizacijah združenega dela, samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah.

Se tako preiščeni ekonomski ukrepi in sistemske mere pa ne bodo izboljšali gospodarskih razmer, če ne bomo povsod ustvarili resnične pripravljenosti, dosledno izvajati sprejete ukrepe in utrpeti določene žrtve in napore. Zato bo mestna konferenca skupno z občinskimi konferencami in drugimi družbenopolitičnimi dejavniki v mestu vodila organizirano, zavestno in odločno politično akcijo, ki naj bi ustvarila ustrezno politično vzdušje pri uresničevanju nalog zahtevanih v resoluciji in smernicah družbeno-ekonomskega razvoja v Ljubljani.

Predvsem pa smatra, da bi bilo potrebno vso pozornost posvetiti naslednjim področjem:

1. Prioritetno nalogo predstavlja povečanje izvoza ob sočasnem zmanjševanju nepotrebnih elementov uvoza oziroma ob večji naravnosti našega gospodarstva na zagotovitev domačih surovin in polizdelkov potrebnih za izvozno industrijo. Takšna izvozna usmeritev pa narekuje oziroma zahteva boljšo organizacijo in delitev dela, večjo kvaliteto proizvodnje, zmanjševanje stroškov itd. Odpira tudi možnosti tesnejšega sodelovanja na vseh področjih z deželami v razvoju, ki se jih naša podjetja predvsem v pogledu kvalitetnejših ekonomskih odnosov kot je izvoz tehnologij in finalne opreme, znanja, inženiringa in podobno vse premalo poslužujejo.

2. Procesi združevanja dela, sredstev, intelektualnih potencialov, tehnologij in podobno potekajo prepočasno. Počasno oziroma neustrezno je tudi sodelovanje in povezovanje ljubljanske regije in njenega gospodarstva z sosednjimi regijami npr. gorenjsko, zasavsko, dolensko in notranjsko regijo, s katerimi je Ljubljana že sedaj vezana s skupnim cestno-železniškim omrežjem, preko elektrogospodarske in vodne skupnosti, medtem ko razvojne prognoze dolgoročnega programa (Ljubljana 2000) in bodoča ustanovitev ljubljanske gospodarske zbornice, nakazujejo in terjajo večji razmah integracijskih gibanj in povezav ljubljanskega gospodarstva s sosednjimi področji. Tudi pri teh procentih pa bo potrebno zagotoviti večjo udeležbo in vpliv neposrednih proizvajalcev.

3. Z doslednim uresničevanjem odločitev o kadrovski politiki, ki jo opredeljuje tudi družbeni dogovor o kadrovski politiki v Ljubljani, moramo doseči enega od osnovnih ciljev te politike – to je ustrezne kadre na ustreznih delovnih mestih. Da bi dosegli te cilje, moramo istočasno upoštevati tudi samoupravni sporazum o stipendiranju in skupno z ostalimi podpisniki obeh sporazumov, doseči dogovor o njihovem čim hitrejšem aktiviranju.

Vse bolj je opazno odhajanje visoko strokovnih profilov iz neposredne proizvodnje v znanstvenozariskovalne institucije in nekatere druge dejavnosti kot so bančništvo, zavarovalstvo, velika uvozna izvozna podjetja itd. Ta pojav kaže, da obstaja na področju nagrajevanja po rezultatih dela in stimulacije še veliko odprtih prostorov. Preučiti bi bilo potrebno ali gospodarstvo izgublja prepotrebne ali gospodarsko zaradi objektivno omejenih možnosti stimulatívnejšega nagrajevanja ali pa so vzroki druge.

4. Iz več razlogov bi morale smernice ustrezneje obravnavati razvoj kmetijstva v sklopu ljubljanskega gospodarstva. V zadnjem obdobju se je veliko kmetijskih zemljišč uporabilo v nekmetijske namene, upadla je živinoreja, zmanjšalo se je število kmečkih gospodarstev. Ustreznejšo skrb in odločnejšo politiko za razvoj kmetijstva na ljubljanskem področju narekujejo potrebe po hitri in kvalitetni oskrbi ljubljane, koncepcija

splošnega ljudskega odpora in ne zadnje tudi ustrenejša skrb za varstvo okolja.

5. Mestna konferenca bo v svojem nadaljnjem delu posvetila izredno pozornost stanovanjskemu in komunalnemu gospodarstvu v Ljubljani. V skladu s sprejetimi sklepi na 3. seji SML in sklepi, sprejetimi na 24. seji MK SZDL, bo v tesnem sodelovanju z novimi samoupravnimi skupnostmi organizirala in vodila politično akcijo med vsemi odgovornimi in prizadetimi dejavniki, katere cilj je čim hitrejša realizacija srednjeročnega programa stanovanjske graditve v Ljubljani.

6. Na področju skupne porabe oziroma družbenega standarda se bo v okvirih prizadevanja za čim večjo realizacijo in usklajitev vseh vrst te porabe prizadevala, da se izpelje v največji možni meri prioriteta tistih področij, ki so že dolgo časa deficitarna oziroma so bistvenega pomena za usklajen in bolj nemoten nadaljnji razvoj. Politično akcijo bo vodila v smeri, da se zagotovi prioriteta vzgoje in izobraževanja, otroškega varstva in osnovnega zdravstvenega varstva. Posebno skrb pa bo posvetila gradnji kliničnega centra in medicinske fakultete.

7. Na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti se bo zavzemala za realizacijo tistih naporov, ki zagotavljajo hitrejšo modernizacijo in uvajanje novih tehnologij in ki krepijo energetske in surovinske osnove.

8. Mestna konferenca bo imela v svoji politični in družbeni dejavnosti in smatrala za osnovo naloge nadaljnje izpopolnjevanje samoupravnega sistema in uveljavljanja temeljnih nosilcev kot so krajevne skupnosti, temeljne organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti.

9. V primerjavi z ustanavljanjem samoupravnih interesnih skupnosti s področja gospodarstva, ki so v Ljubljani že dale prve rezultate, je ustanavljanje interesnih skupnosti gospodarstva odločno prepočasno. Odprta so še nekatera pomembna področja kot komunalno gospodarstvo, ceste in podobno, ki se morajo v najkrajšem času ustrezno samoupravno organizirati. Večanje produktivnosti, ki jo zahtevajo smernice, ne bi smeli iskati samo v dobri organizaciji dela, strokovnem izobraževanju, ampak predvsem tudi v racionalnem gospodarjenju, odgovornosti in delovni disciplini ter še posebno v samoupravnem interesnem združevanju gospodarstva, ki bo omogočalo večjo načrtnost, vsklajevanje interesov, in s tem pripomoglo k uspešnejšemu izvajanju smernic.

10. MK SZDL bo podpirala čim dosledneje uveljavljanje principa minulega dela, oziroma si prizadevala, da neposredni proizvajalci obvladujejo delitev celotnega dohodka. V ta namen bo z družbenopolitično akcijo usmerjala in si prizadevala, da vsak subjekt na svojem področju vplaga vse sile v uresničevanje načrtane razvojne politike, ter da bo imel delovni človek v vseh smereh možnost vplivati na odločitve.

Ljubljana, dne 16. 1. 1975

Celodnevna osnovna šola

Pred nekaj meseci smo v Naši skupnosti spregovorili o zakonskih spremembah na področju osnovnega šolstva in ob tej priložnosti omenili novo, kar prelomno določilo, ki pravi, da učenci osnovne šole vsako leto in brez ponavljanja napredujejo v višji razred.

Zakonska beseda o rednem napredovanju je sprožila nekaj razočaranja, ponekod morda tudi malo olajšanja ali ugibanja. Prvi čas; danes so stvari jasne: šole brez haska ne potrebujemo, napredovanje v višji razred brez delovnih uspehov tudi ne. Če imamo torej v mislih navedeno novost, potem ne gre za neznanje, ampak za znanje, ki si ga morajo v rednem roku pridobiti vsi učenci v tolikšni meri, da lahko spremljajo pouk v vsakem naslednjem razredu. Pravimo: pridobiti. Seveda, sami in s pomočjo šole, takšne, ki bo upoštevala delovno pripravljenost otrok, razvijala njihove sposobnosti ter ustrezna nagnjenja slehernega izmed njih, in takšne, ki bo vsem zagotavljala najboljše možnosti za delo ter napredek.

Osnovna šola, kakršno smo oblikovali v zadnjem času, je bila v marsičem uspešna, vendar preveč utesnjena, da bi lahko izpolnila vse potrebno za nemoten razmah mladega rodu. Omejila je nepotrebno kopičenje podatkov, spodbudila miselna prizadevanja šolskih otrok, sprostila toge medsebojne odnose, povzdignila učencevo učno sodelovanje, podprla besedo z nazornejšimi prikazi, dosegla je boljši učni uspeh ter z vsem tem znatno zmanjšala osip. Vsega ni mogla opraviti – zaradi slabih materialnih osnov, predvsem pa zaradi utesnjenosti; kot smo dejali. Slednje nam bo razumljivo z enim samim podatkom, ki kaže, da se zdajšnji učenec druži ob učitelju samo nekaj ur dnevno, preostali čas pa prebije drugje, dostikrat osamljen, brez zadostne podpore za domače šolsko delo ali pa je izpostavljen različnim vplivom, tudi drugačnim od šolskih. Učenec, ki se mu godi tako, je prizadet, saj ne more hoditi s tistimi, ki imajo doma potrebno pomoč ali oporo. Ne more se uveljaviti in zaostaja, ko bi lahko napredoval.

POTREBNA JE KORENITA SPREMEMBA

Osnovnošolski učenci naj bi napredovali v višje razrede redno ter s primernim znanjem. Smoter, ki ga sedanja osnovna šola skorajda ne more izpolnjevati, kot nam je pokazal navedeni primer. Če je tako, potem se je treba – v skladu s smotri naše samoupravne socialistične družbe – odločiti za novo, korenito spremenjeno osnovno šolo, takšno, ki bo slehernemu učencu zagotovila možnosti za vsestranski razmah, za šolo s širšimi delovnimi okviri. To je celodnevna osnovna šola, sedaj pogostoma omenjena, pa tudi načrtovana z željo, da bi jo čimprej vpeljali. Naj pa, kar takoj povemo, da s tem imenom ne mislimo na celodnevno, marveč na znatno daljše prebivanje otrok ob svojih učiteljih ter vzgojiteljih, kot je bilo v navadi doslej. V novi, celodnevni osnovni šoli naj bi otrok razen pouka (rednega, dopolnilnega in dodatnega) izdeloval še naloge, se učil, obiskoval prostovoljno izbrane dejavnosti, se hranil zjutraj (po potrebi) in opoldne ter preživljal del prostega časa v igri, zabavi in skupnem delu. Šolske potrebsčine, knjige, zvezke in vse drugo bo imel v šoli, z učnim delom se mu doma ne bo treba ubadati, vsaj praviloma ne.

Celodnevna osnovna šola bo zagotovo razširila sodelovanje med učiteljem in učencem, poglobila medsebojne vplive ter tako bistveno pripomogla k uresničevanju vzgojnih smotrov naše samoupravne socialistične družbe. Ne bo pa v ničemer okrnila vzgojne vloge družine, ne trgala čustvenih vezi med starši in otrokom, kar pogostoma slišimo med ljudmi, ki ob novosti izražajo pomisleke.

DELO V CELODNEVNI ŠOLI

Celodnevno osnovno šolo poznajo v vzhodnih in v zahodnih deželah, prav tako ponekod v SR Srbiji. Mi jo uvajamo letos za začetek samo v nekaterih slovenskih krajih in poskusno, vendar z določenim delovnim načrtom. V glavnem predvideva deljen pouk, dopoldne po 3 ure za učence nižjih razredov in po 4 ure za učence višjih razredov. Ostale učne ure naj bi bile popoldne, od 14. ure dalje. Isto velja za učenje, saj je znano, da je krajše pa večkrat ponovljeno učenje uspešnejše od enkratnega in strnjenege. Učenci bodo torej utrjevali obravnavano snov takoj po dopoldanskem ali popoldanskem pouku, seveda pod nadzorstvom svojega učitelja. Slabši učenci bodo med delom deležni še posebne pomoči v obliki dopolnilnega pouka.

Čas med dopoldanskim in popoldanskim učenjem je predviden za počitek, prosti čas, za delo v prostovoljnih dejavnostih in za kosilo, ki naj bi ga učenci nižjih razredov imeli dopoldne, učenci višjih razredov pa pol ure kasneje. Dopoldanski malici je za vse učence namenjen četrtini odmor po drugi učni uri, vtem ko naj bi bili popoldanske malice deležni samo učenci višjih razredov, zato pač, ker imajo v načrtu več šolskega dela in bi domov odhajali tam nekje ob pol petih popoldne. Izjemoma bo šola pripravljala tudi zajtrk, vendar samo za učence, ki ga doma ne bodo mogli imeti.

ZAHTEVE CELODNEVNE ŠOLE

Če bi lahko bile celodnevna osnovna šola kjerkoli, potem bi jo najbrž že imeli, tolikšne so njene prednosti pred sedanjo šolo. Od staršev resda ne zahteva nobenih dodatnih stroškov, razen stroškov za prehrano otrok, ki pa ne bodo prehudri in bodo usklajeni s premoženjskimi razmerami plačnikov. Drugače pa so za celodnevno šolo potrebne velike spremembe. Najprej že v načinu življenja, saj mora ustvariti ustrezno domačnost, prijetno vzdušje, v katerem se bo učenec – po besedah znane pedagoginje – počutil svobodnega, sproščenege ter varnega. Razen tega je potrebno, da razvija nove učne metode, pa tudi nove oblike dela z učenci, ki se v šoli ne bodo samo učili, ampak se bodo poleg tega ukvarjali še z raznoiterimi zunajšolskimi dejavnosti, preživljali del prostega časa in se tudi hranili. Vse to zahteva znatna, celo velika materialna sredstva tako za sodobne učne pripomočke kot za ustrezno opremo ter ureditev prostorov, namenjenih igri, prostovoljnemu dejavnostim, smotnemu preživljanju prostega časa, prehrani in tako dalje. Jasno je, da celodnevna šola ne prenese dvoizmenskega pouka, da mora imeti dovolj prostora za delo v eni izmenici, razen tega pa še knjižnico z bralnico, telovadnico, športna igrišča, primeren vrt, jedilnico in takomenovani večnamenski prostor, v katerem se bodo učenci zadrževali ob posebnih priložnostih, pri-sostvovali prireditvam in podobno.

Sedanje osnovne šole v naši občini niso bile grajene za celodnevno bivanje učencev v šolskih prostorih. Vendar to ni tako zelo pomembno. Hujše je, da jim vsako leto priteka več otrok, zato so danes premajhne in delajo v dveh izmenah, vso vrsto. Mislimi je torej treba na hitro gradnjo novih osnovnih šol, saj drugače enoizmenskega pouka ne bomo mogli kmalu uveljaviti. Če pa tega ni, ni osnovnega za delo v celodnevni osnovni šoli, zaveznic socialistične vzgoje, družine in napredka slehernega našega otroka.

JANEZ ZUPANČIČ